

Møde i bestyrelsen for Naturnationalpark Bidstrupskovene, 26. november 2025 kl. 17.30-20.30, Kursuscenter Sonnerupgaard Gods.

Deltagere:

Fra Naturstyrelsen (NST) deltog skovrider Jens Peter Simonsen (JPS), skovfoged Hans Christian Jessen (HCJ), praktikant Frederik Schou Tvedegaard og projektleder Jonas Morsing Thomasen (JMT) (referent).

Organisation / forening / interesse	Bestyrelsesmedlem	Deltog
	Jan Eriksen (formand)	X
Lejre Kommune	Susanne Borup	X
Danmarks Naturfredningsforening	Erik Olsen	X
Dansk Ornitologisk Forening	Søren Peter Pinnerup	X
Friluftsrådet	Lisbeth Maria Hansen	X
Spejderne	Kasper Eliassen	Afbud
Danmarks Jægerforbund	<i>Afventer ny udpegning</i>	Afbud
Dansk Orienteringsforbund	Anette Lindegaard Christensen	X
Dansk Ride Forbund	Elisabeth Sthur	X
Dansk Islandshesteforening	Ane Kirstine Ilsøe	X
Danmarks Idrætsforbund	Inga Skjærris	X
Danske Gymnastik og Idrætsforeninger	Anni Vedel	X
Avnstrup Overdrev Beboerlaug	Fredrik Kinnunen	Afbud
BUPL	Pia Ungstrup Petersen	Afbud
Danmarks Vilde Natur, Midtsjælland	Kasper Møller	X
Dansk Botanisk Forening (Østkredsen)	Søren Grøntved Christiansen	X
Dansk Polarhunde Klub	Henrik Søeborg	X
Dansk Retrieverklub, Midtsjælland	Tanja Blindbæk Olsen	X
Hvalsø Bylav	Ole Theil Knudsen	X
Lepidopterologisk Forening	Per Stadel Nielsen	X
Repræsentant for mountainbikere, Mud 'n' Race	André Andersen	Afbud
Midtsjællands Efterskole	Christian Munksgaard	X
Nationalpark Skjoldungernes Land	Anders Bülow	X
Ny Tolstrup borgergruppe	Randi Lauridsen	X
Osted Bylaug og Osted Fri- og Efterskole	Per Krøis Kjærsgaard	Afbud
Repræsentant for motionsløbere	Anne Marie Vejstrup	X
Skov Hastrup Bylaug	Ida Marie Lomholdt Mortensen	X

Referat:

1. Velkommen, v. Jan Eriksen

a) Status

- Jan bød velkommen til Anni Vedel, som er nyudpeget repræsentant fra DGI Midt og Vestsjælland og til Kasper Møller fra Danmarks Vilde Natur, der vikarierede for Laila. Orienterede desuden at Pierre Villum Schou fra Danmarks Jægerforbund har valgt at træde ud af bestyrelsen, og at processen med en ny udpegning er i gang.
- Jan refererede at indvielsen af udstillingen 'Urskovens historie' havde været kanon, og takkede igen de involverede og opfordrede alle til at aflægge den et besøg.
- Jan opsummerede at formålet med dagens møde; At gennemgå projektbeskrivelsen, og derved forberede bestyrelsesmedlemmerne i forhold til forventelige spørgsmål og debat med deres respektive bagland, og derudover at bestyrelsesmedlemmerne er orienteret om og har haft mulighed for at drøfte forventninger til høringsperioden.

b) Status fra NST, v. Jens Peter Simonsen

- JPS gav en status ud fra en opdateret procesfigur (bilag 1).
- JPS fulgte op på formålet med mødet, og orienterede den af Naturstyrelsen udarbejdede, foreliggende projektbeskrivelse og forvaltningsplan er den version som Naturstyrelsen Midsjælland forventer kommer i høring (jf. punkt 4). JPS forsikrede at bestyrelsen vil blive orienteret (i udgangspunktet skriftligt), hvis der skulle komme markante ændringer fra den interne proces.

2. Orientering om indholdet af projektbeskrivelse og forvaltningsplan, v. NST

JMT gennemgik hovedindholdet af det af Naturstyrelsen udarbejdede forslag til projektbeskrivelse og forvaltningsplan, som sendes i høring. Gennemgangen tog udgangspunkt i de otte temaer hvor bestyrelsens medlemmer særligt har haft interesselikende spørgsmål, samt en oversigt hvornår og hvorledes de otte temaer har været drøftet i bestyrelsen (bilag 2).

- 1) Afgrænsning
- 2) Rundturstien (nye + eksisterende strækninger)
- 3) Øvrige friluftsfaciliteter
- 4) Færister, og andre adgangsveje
- 5) Valg af dyr (Kvæg og heste + lavt hegn)
- 6) Faunalommer
- 7) Specifikke indsatser rettet mod arter eller særligt værdifulde naturarealer
- 8) En adaptiv tilgang

3. Kommentarer til indholdet, som præsenteret under punkt 2, v. Jan Eriksen

Generelt

- Både ros til og anerkendelse af den vægtning, som er lagt ind i projektbeskrivelsen, kritik af processen og placeringen af en nationalpark i Bidstrupskovene.

Afgrænsning

Debat om sikring af bedre friluftsfaciliteter i den øvrige del af Bidstrupskovene.

Rundturstien

- *Ingen kommentarer*

Øvrige friluftsfaciliteter

- Debat om kompensation og opkøb af erstatningsområder for de som bliver begrænset. NST understregede at i planlægningen af Nationalpark Bidstrupskovene er friluftslivet forsøgt imødekommet gennem den konkrete placering og etablering af nye stier m.m. samt ved konkrete drøftelser med de berørte interesser for at finde løsninger for disse.

Færste, og andre adgangsveje

- Bemærkning om at have fokus på bevægelseshæmmede, som det blev gjort i planlægningen af Lerbjerg Skov, og konkret forslag om dialog med handicaprådet i forbindelse med udformning af friluftsfaciliteter.

Valg af dyr (Kvæg og heste + lavt hegn)

- Debat om reproduktion, bl.a. hvorfor der vælges reproducerende heste og ikke kvæg og forslag om at lægge ud med en ikke-reproducerende bestand af heste. JMT forklarede og JPS præciserede at dette er Naturstyrelsens forslag til en projektbeskrivelse for at imødekomme formålet med etablering af en naturnationalpark, men at kommentarerne er oplagte som høringssvar.

Faunalommer

- Drøftelser af placering og udformning af fangfolde med konkrete forslag, samt om begrebsforvirringen i navnet faunalomme.

Specifikke indsatser rettet mod arter eller særligt værdifulde naturarealer

- *Ingen kommentarer*

En adaptiv tilgang

- Debat om hvor udbredt konceptet er i andre NNP.

4. Præsentation af høringsproces og høringsportal, v. NST

JPS opridsede tidsplanen for høringsprocessen (Bilag 3) med fokus på hvornår og hvordan bestyrelsen inddrages. Det omfatter at:

- Naturstyrelsen orienterer bestyrelsen per mail om at høringen er i gang, med link til høringssiden med diverse materiale.
- Høringen er for alle borgere og organisationer i Danmark.
- Bestyrelsen kan vælge at afgive et samlet høringssvar, hvilket i så fald kan forfattes på bestyrelsesmøde d. 22/1-26, som ligger midt i den planlagte høringsperiode.
- Naturstyrelsen sender alle høringssvar i et samlet dokument til bestyrelsesmedlemmerne, umiddelbart efter afslutning af høringsperioden.
- Bestyrelsen forelægges Naturstyrelsens bud på et høringsnotat på bestyrelsesmøde d. 9/3-26 og kan komme med synspunkter hertil.
- Bestyrelsen forfatter et eget notat (tidligere omtalt som 'bestyrelsens indstilling'), som overleveres til den politiske aftalekreds sammen med Naturstyrelsens høringsnotat. Bestyrelsens notat kan forfattes (godkendes) på bestyrelsesmøde d. 9/3-26, og eventuelt på det efterfølgende møde d. 16/4-26.

JPS orienterede dernæst at Naturstyrelsen afholder en offentlig naturvandring i Bidstrupskovene lørdag d. 10. januar 2026 som en del af høringsprocessen, og håber på bred deltagelse fra bestyrelsens medlemmer.

JMT præsenterede høringsportalen, hvorfra man kan downloade en pdf af 'Projektbeskrivelse og forvaltningsplan' samt et dokument om Naturstyrelsens håndtering af persondata, og fremviste en forhåndsvisning af den tilhørende hjemmeside med interaktivt kort. JMT orienterede om, at høringssvar sendes per mail til nnpbidstrupskovene@nst.dk.

Punktet gav anledning til drøftelser og kommentarer:

- Jan foreslog at bestyrelsen ikke laver et fælles høringssvar, men på marts-mødet færdiggør et høringsnotat, som bygges op med en række af emner som udgangspunkt, både emner hvor det kan præciseres, at bestyrelsen er enig, og andre emner hvor der ikke er enighed i

bestyrelsen og med angivelse af hvem, der mener hvad. Hvis nødvendigt med en skriftlig godkendelse. Der blev nikket tilsluttende til den plan.

- Debat om at der på dagen for naturvandringen (d. 10/1) forinden foregår både slædehundetræning og afholdes et trailløb. Naturvandringen lægges om eftermiddagen, så kan bestyrelsens medlemmer komme og se hvordan slædehundekørsel foregår. JMT koordinerer evt. med Dansk Polarhunde Klub.
- Debat om effekten af at indsende høringssvar, og konkret kommentar om at knytte faglighed til høringssvar.
- Forslag om at forsøge at få høringen annonceret på kommunens hjemmeside <https://vores.lejre.dk>.
JMT undersøger dette.

5. Mødedatoer i 2026, v. Jan Eriksen

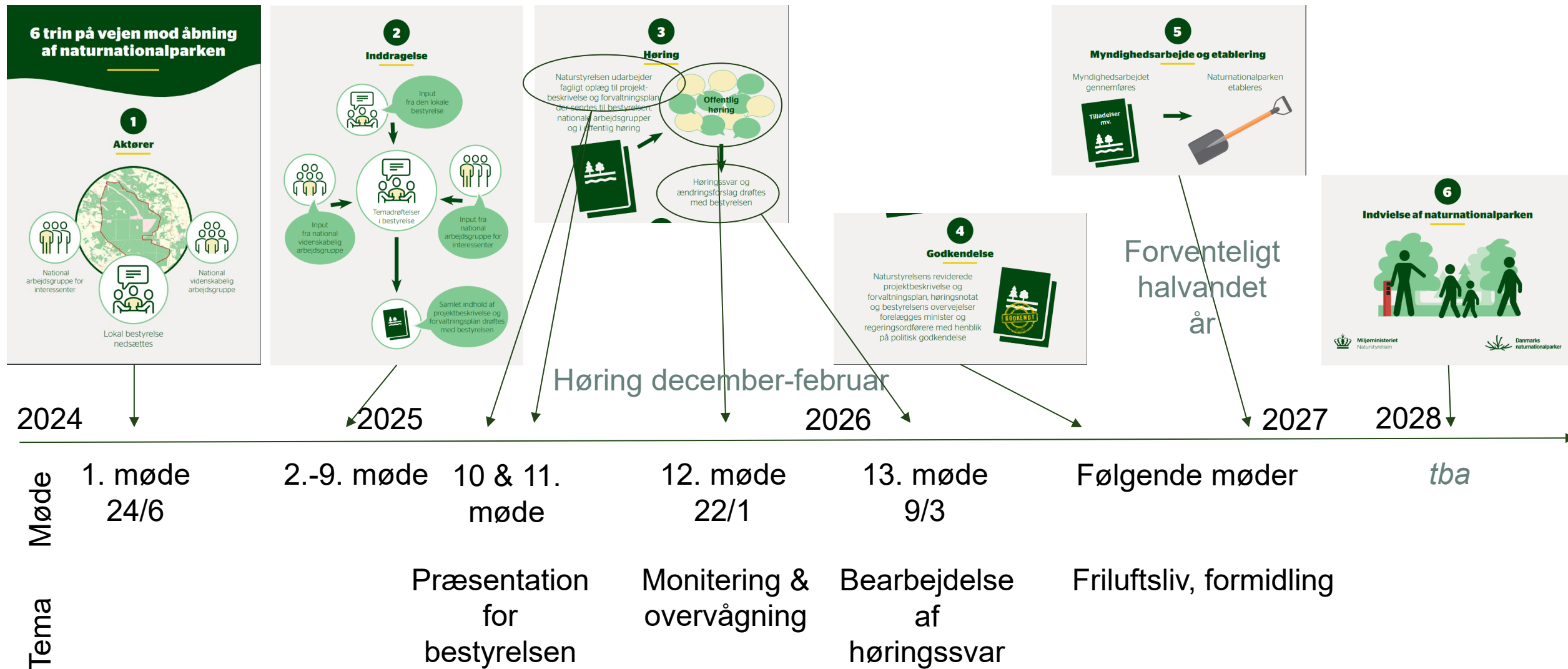
Jan præsenterede datoer og temaer for de planlagte møder og ekskursion i 2026:

- Naturvandring lørdag d. 10. januar.
 - Torsdag d. 22. januar. Bestyrelsesmøde, tema monitorering og overvågning.
 - Mandag d. 9. marts. Bestyrelsesmøde, tema høring.
 - Torsdag d. 16. april. Bestyrelsesmøde, tema evt. høring igen.
 - Mandag d. 18. maj. Bestyrelsesmøde, tema friluftsliv.
 - Lørdag d. 15. august. Bestyrelsesekskursion og bioblitz i Bidstrupskovene.
 - Torsdag d. 22. oktober. Bestyrelsesmøde, tema formidling.
-
- Kommentar om på et møde at drøfte mulighederne for et system til at registrere hændelser i mødet mellem mennesker og store dyr.
Jan foreslog at det måske kunne være på dagsorden til d. 16/4 i forbindelse med temadrøftelsen om friluftsliv.

6. Eventuelt
intet

Bilag 1 til punkt 1

Status på processen mod etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene

Bilag 2 til Punkt 2

Orientering om indholdet af projektbeskrivelse og forvaltningsplan

- 1) Afgrænsning
- 2) Rundturstien (nye + eksisterende strækninger)
- 3) Øvrige friluftsfaciliteter
- 4) Færiste, og andre adgangsveje
- 5) Valg af dyr (Kvæg og heste + lavt hegn)
- 6) Faunalommer
- 7) Specifikke indsatser rettet mod arter eller særligt værdifulde naturarealer
- 8) En adaptiv tilgang

Afgrænsning

På 6. bestyrelsesmøde d. 28/1-25:

"Bestyrelsen tilsluttede sig den afgrænsning og hegnslinje som forelå efter sidste møde, herunder at der dermed bliver et to-trådet elhegn..."

Drøftelserne vedrørende placering og form stammer helt tilbage fra den lokale projektgruppe (2022) og videre i bestyrelsens arbejde, med udarbejdelsen af "Hensyn og opmærksomhedspunkter ved placering af NNP". Mange af punkterne derfra er forsøgt imødekommet, bl.a.:

- Lavt strømførende trådhegn.
- Hegnslinje ikke til matrikelskel, og dermed mulighed for Rundturstien.
- Arealer uden græssende dyr ved nabofaciliteter, f.eks. Lerbjergcentret og Avnstrup.
- Hegnslinje i varierende afstand til skovveje.
- Prioritering af at naturnationalparken placeres i sydenden af Bidstrupskovene, af hensyn til biodiversiteten.
- Inddragelse af de tidligere marker (Valborup, Ravnsholte, Avnstrup) for at få græsarealer med større fødeudbud.
- Genveje på 'Rundturen', som gør det muligt at komme på kortere rundture, ved at passere gennem NNP på korte stræk, ideelt set med gode oversigtsforhold.

Rundturstien

Samme historik som drøftelserne om afgrænsning generelt, og ønsket stammer ligeledes helt tilbage fra den lokale projektgruppe (2022) og er på listen over "Hensyn og opmærksomhedspunkter ved placering af NNP"

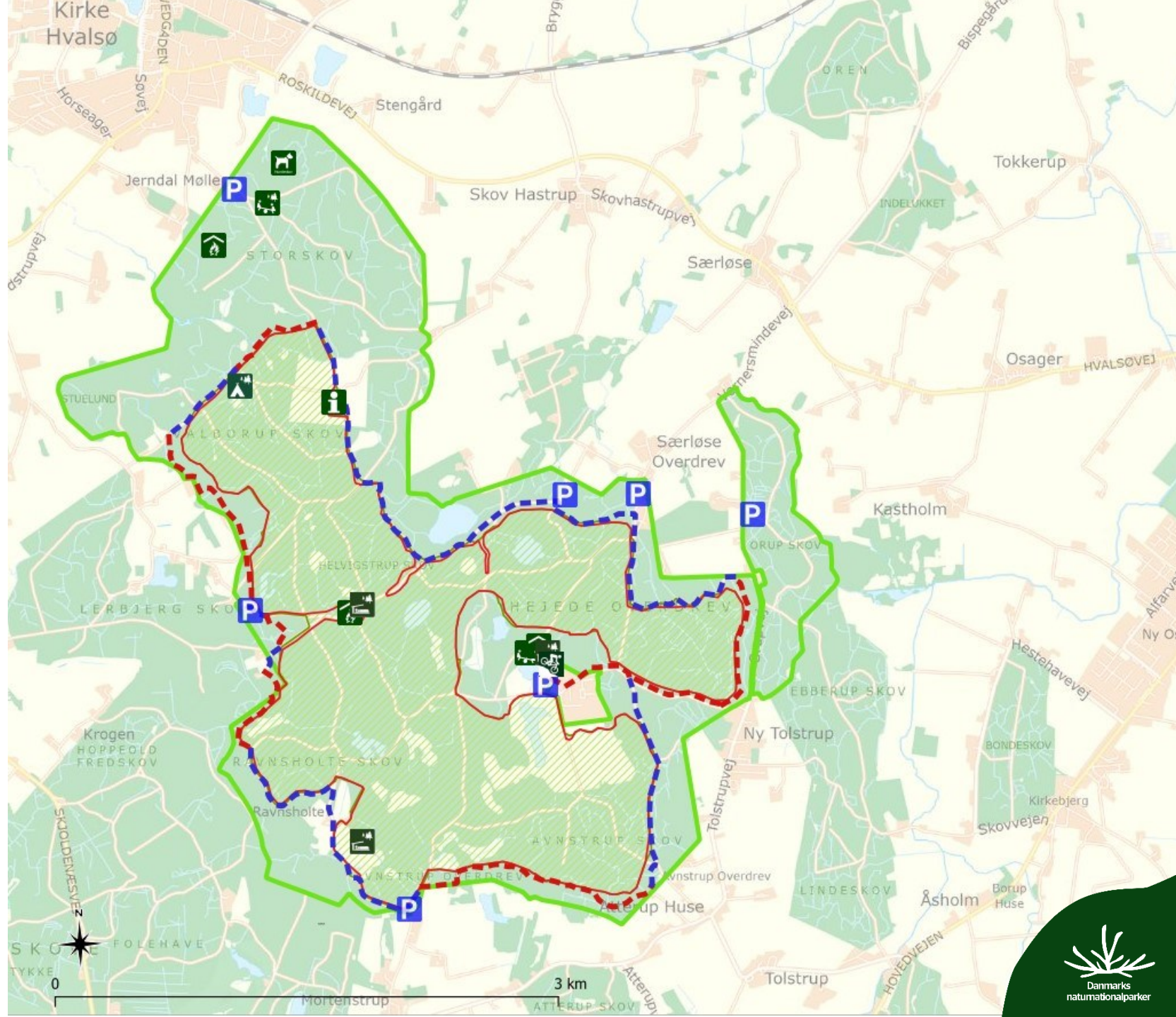
Konkret forslag fra NST præsenteret d. 28/1-25, og drøftet samme dag og på efterfølgende møder og ekskursioner bl.a. ift. befæstelse, opdeling etc., f.eks.:

- 11/12-24: "Flere medlemmer ytrede ønsker til udformning og placering af Rundturstien."
- 2/4-25: "Bemærkning om, at ved separat ridedsti bør denne placeres længst fra hegnet"
- 26/8-25: "Ønske om at nye ridedstier ikke etableres med granitskærver, eller i det mindste at det så dækkes af et andet læg, f.eks. muld, som er mere skånsomt for heste."
- 26/8-25: Debat om regler for cykling på etableret sti/vej.

Rundtursstien

Signaturforklaring

	Nao_Bidstrupskovene		Publikumspunkter		Shelter
	Naturnationalparkplan		P-plads		Info
	NNP afgrænsning		Bikepark		Lejrplads
	Hegnslinje		Bålhus		
	Rundturssti		Hundeskov		
	Skal nyetableres		Legeplads		
	Eksisterende skovvej				

Øvrige friluftsfaciliteter

Drøftet i bestyrelsen på flere møder, især d. 2/4-25, bl.a.:

- Hovedindgange og formidling
 - At markere Lerbjerg P som hovedindgang var konkret et forslag fra bestyrelsens drøftelse.
 - Konkrete forslag til skiltning (form og indhold)
- Parkeringspladser
 - Gentagne gang er nævnt et ønske om bedre forhold ved Hvalsø
 - Forslag om at forbedre parkeringsmulighederne ved Tradshus d. 2/4-25
- Markerede ruter og mountainbikespor
 - Bilateral dialog om ridemuligheder, slædehundekørsel og MTB.
- Nedlæggelse af veje og omlægning af stier
- Sheltere, lejrpladser og madpakkehuse
 - Drøftelse af adaptiv tilgang til evt. frahegning
- Udsigtstårne
 - Forslag om nedprioritering ift. etablering af befæstede ny stier.
 - Konkret forslag om at tænke i æstetik og landskabelig indpasning.

Færister, og andre adgangsveje

Ønsket fra rytterne om at undgå færister og forsøge at finde alternativer stammer helt tilbage fra den lokale projektgruppe (2022) og er på listen over ”Hensyn og opmærksomhedspunkter ved placering af NNP”

Adgangsveje og –typer er drøftet i bestyrelsen på flere møder og ekskursioner. Gennemgang af typer d. 28/1-25 med efterfølgende mulighed for at komme med konkrete forslag, som drøftet d. 2/4-25

Valg af dyr (Kvæg og heste + lavt hegn)

Der har været forskellige oplæg på møder og efterfølgende debatter:

- 2022: Møderne i den lokale projektgruppe.
- 31/8-24: Ekskursion i Bidstrupskovene.
- 19/9-24: Oplæg om store planteædere.
- 22/10-24: Oplæg om mufloner og racer af heste og kvæg.
- 11/12-24: Oplæg om effekter af heste på anden biodiversitet, økosystemer og udvikling.
- 28/1-25: Drøftelse af forventede økologiske og rekreative konsekvenser af heste i NNP Bidstrupskovene.
- 2/4-25: Debat om valg af kvæg og heste.
- 18/5-25: Ekskursion til Møn og Sydsjælland.
- 17/6-25: Gruppedebat og fælles drøftelse af Naturstyrelsens plan vedrørende dyr i naturnationalparken.
- 16/8-25: Ekskursion i Bidstrupskovene og Lerbjerg Skov.
- 26/8-25: Debat vedrørende muligheden for at søge dispensation fra dyrevelfærdsloven, og præsentation af dele af projektbeskrivelsen.

Faunalommer

Drøftet i bestyrelsen især på mødet d. 2/4-25 og efterfølgende bilateralt møde med orienteringsløbere d. 16/9-25:

- Drøftelse af konsekvenser for friluftsliv.
- Debat om faunalommernes størrelse ift. de nuværende stillezoner.
- Drøftelse af udformning og placering i forhold til at opnå den tiltænkte effekt, og i forhold til eventuelle ændringer som følge af dyrenes faktiske adfærd, når naturnationalparken er etableret.

Specifikke indsatser rettet mod arter eller særligt værdifulde naturarealer

Problemstillingen om sikring af kendte nuværende levesteder har været drøftet helt tilbage fra den lokale projektgruppe (2022) og er på listen over "Hensyn og opmærksomhedspunkter ved placering af NNP". Drøftet på flere møder og ekskursioner bl.a.:

- 31/8-24: Debat på ekskursion
- 19/9-24: *"Der var bekymring for, om græsningstrykket bliver for højt eller for lavt i forhold til de sårbare enge eller til risikoen for tilgroning."*
- 3/3-25: *"Spørgsmål til hvad der skal ske med Kildeengen, og ønske om at høslættet der kan fortsætte."* og *"Debat om hvorvidt de store planteædere vil kunne vedligeholde de nuværende enge som lysåbne områder."*
- 2/4-25: *"Debatten understregede ønsket om at monitorere og følge udviklingen i strukturer, f.eks. tilgroning på engene, og i udviklingen af bestande af de særlige arter, herunder både arter af sommerfugle som f.eks. engperlemorsommerfugl, planter som f.eks. arter af ulvefod, og desuden arter og naturtyper omfattet af EU's naturbeskyttelsesdirektiver. Som noteret i referatet fra sidste møde opfordres der til, at Naturstyrelsen kan reagere, hvis der viser sig en ugunstig udvikling."*
- 26/8-25: *"Adaptiv tilgang generelt, både hvad angår friluftsfaciliteter og status for særlige arter og naturtyper."*

En adaptiv tilgang

Et princip om en adaptiv tilgang blev italesat tidligt i processen, og har været gentaget i drøftelser på flere bestyrelsesmøder og ekskursioner.

- D. 28/1-25 ift. Forventede økologiske og rekreative konsekvenser af heste i NNP Bidstrupskovene: *"Flere udtrykte et ønske og forslag om en adaptiv tilgang til sammensætningen af store planteædere og til græsningstrykket, med mulighed for justeringer efterhånden som der opnås nye erfaringer og opleves ændringer. Der var konkret både forslag om at starte med heste og om at starte uden heste."*
- D. 3/3-25 og 2/4-25 ift. særligt værdifulde naturarealer og arter: *"Opfordring til at kunne følge udviklingen og reagere hvis den viser sig ugunstig."*
- D. 2/4-25 ift. faunalommer: *"Kommentar om at sikre at dyrene ikke kun opholder sig i faunalommerne, men også f.eks. har en bidpåvirkning på moserne, med efterfølgende debat om netop at følge dyrenes adfærd og evt. tilpasse forvaltningen."*
- D. 27/6-25 ift. Valg om sammensætning af arter, græsningstryk og reproduktion: *"Mange tilsluttede sig idéen om adaptivt at lade bestanden stige ved selvformering, så de unge dyr lærer området at kende ved hjælp af forældredyrene, og så publikum lærer dyrene at kende."*
- D. 26/8-25 ift. sheltere i NNP: *"NST bekræftede, at situationen vil blive emne for evaluering og eventuelt tilpasninger adaptivt"*

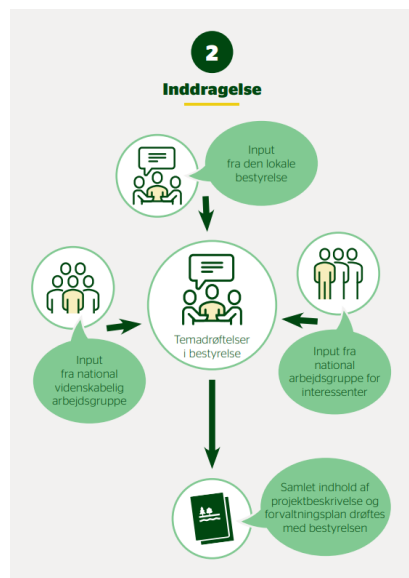
En adaptiv tilgang

Debat d. 26/8-25 om hvordan en adaptiv tilgang kan beskrives. Det er nu skrevet indirekte og som grundlæggende princip ift:

- Sluserne, deres funktionalitet og form
- Evt. frahegning af sheltere m.m.
- Specifikke indsatser for arter og naturområder
- Antallet af kvæg og heste
- Anvendelse af geder
- Faunalommer, deres funktionalitet og form

Bilag 3 til punkt 4

Bestyrelsens inddragelse i høringsprocessen

Høring 10 uger december-februar

2024

2025

2026

1. møde
24/6

2.-10. møde

11. møde
26/11

12. møde
22/1

13. møde
9/3

14. møde
16/4

Præsentation
af indhold

Evt.
høringssvar

NST's
høringsnotat
og
bestyrelsens
indstilling

Evt.
opfølgning

